

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

БОСА ВІТА ПЕТРІВНА

УДК 378.147:37.013:37.015.31:81'243

**ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Житомир – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
Сейко Наталія Андріївна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
проректор з наукової і міжнародної роботи.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
Шандрук Світлана Іванівна,
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет
імені Володимира Винниченка,
завідувач кафедри лінгводидактики
та іноземних мов;

кандидат педагогічних наук, викладач
Шевченко Ольга Володимирівна,
Рівненський державний гуманітарний
університет,
викладач кафедри практики німецької та
французької мов.

Захист відбудеться 16 жовтня 2018 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.053.01 у Житомирському державному університеті імені Івана Франка за адресою: 10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, 2-й поверх, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті http://zu.edu.ua/avto_ped.html та в бібліотеці Житомирського державного університету імені Івана Франка (10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40).

Автореферат розісланий 15 вересня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.Л. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність і стан дослідженості проблеми. Постмодерна освітня парадигма характеризує новий тип буття людини в культурі, яка у XXI столітті визнається епіцентром цивілізаційного розвитку, що відображається в усіх сферах життєдіяльності. В умовах глобалізаційних процесів у сфері освіти, в ситуації виваженого європейського освітнього вибору України перед науковою спільнотою постають проблеми розвитку комплексу компетенцій і компетентностей, обґрунтованих основними європейськими документами про освіту: Рекомендацією Ради міністрів Європейського Союзу “Про сучасні мови” (1998), Декларацією про вищу освіту для XXI століття (1998), Лісабонською конвенцією про визнання кваліфікацій для системи освіти європейського регіону (1997), Сорбонською декларацією щодо узгодження структури системи вищої освіти в Європі (1998), Болонською декларацією (1999), Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (2001), “Керівними принципами ЮНЕСКО з міжкультурної освіти” (2006), Законом України “Про вищу освіту” (2017), Концепцією “Нова українська школа” (2018).

Інтеграційні процеси, що спонукають українське суспільство до радикальної перебудови соціокультурного середовища, визначають необхідність підготовки фундаментально підготовлених, компетентних, конкурентоспроможних фахівців. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у вітчизняній педагогічній науці та практиці має на сьогодні вагомое соціальне значення у зв’язку з інтеграцією України до світового співтовариства, соціокультурними змінами в українському суспільстві, дедалі більшою відкритістю вітчизняної культури та можливістю комунікативного взаємопроникнення й взаємодії різноманітних культур як на території нашої країни, так і поза її межами.

Соціокультурний простір вищої освіти має забезпечувати розвиток мовного та культурного потенціалу особистості, особливо в умовах безпосереднього зв’язку майбутньої професійної діяльності з комунікативною сферою та філологічною професією.

Питання розвитку культурних процесів у системі освіти є предметом дослідження багатьох учених: В. Андрущенко, В. Кременя, Н. Скотної (загальні культурно-філософські засади та світоглядні основи розвитку освіти); А. Асмолова, В. Кудрявцева (культурно-історичні аспекти розвитку освіти); Г. Балла, П. Сауха (процеси гармонізації та ризику у системі освіти); І. Беха, О. Бондаревської (культура особистісно орієнтованих відносин у системі освіти); О. Вознюка, І. Зязюна, С. Вітвицької, В. Гриньової (педагогічна культура); А. Сбруєвої, В. Кудіна (соціокультурна парадигма сучасної освіти); П. Дасена,

Ю. Плиски, Й. Пуртінги, (професійна культура особистості); Дж. Беррі, Н. Касаткіної (стратегії акультурації в освіті); М. Коена, Л. Латишевої (соціолінгвістичні основи перекладацької діяльності); Є. Пассова, Є. Шиянова (культуrowідповідність підготовки фахівців) та ін. Проблеми мовнокультурної компетентності особистості розглядаються в наукових розвідках: В. Андрієвської, В. Бірюкової (розвиток мовної компетентності особистості); В. Біблера, М. Бахтіна, Ф. Ебнера, Ф. Розенцвейга, О. Розеншток-Хюссі (діалогова культура комунікацій); Н. Бориско, В. Калініна (розвиток іншомовної мовленнєвої компетентності); Н. Ботвіної, С. Шандрук (засвоєння стилістики рідної та іноземної мови); Ю. Габермаса (теорія комунікативної діяльності); О. Дубасенюк, Н. Сидорчук, Л. Хомич (аксіологічні засади розвитку професійної компетентності фахівця); К. Климової, Ю. Лотмана, О. Петрова (розвиток лінгвосоціокультурної компетентності фахівців) та інших вітчизняних і зарубіжних учених. Професійна підготовка майбутніх філологів в Україні та за кордоном стала предметом наукового розгляду О. Зіноватної, М. Іконнікової, Р. Йегера, В. Коваль, О. Мисечко, О. Семенов, Н. Шумарової та ін.

Водночас, аналіз наукового доробку багатьох учених дозволяє стверджувати про пріоритетність розгляду формування професійної компетентності філологів, тоді як мовленнєва компетентність майбутнього вчителя іноземної мови почасти залишається поза увагою дослідників.

Аналіз філософської, соціологічної, психолого-педагогічної літератури з проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов свідчить, що різні аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення в таких напрямках наукової думки: філософія і соціологія культури (Г. Васянович, І. Іванова, М. Каган); теорія і практика полікультурної освіти (Л. Бернацька, О. Михайлова, С. Сисоєва, А. Солодка, В. Топалова, С. Шандрук); теорія і практика професійної підготовки філологів (О. Шевченко, О. Кучерук); соціологія міжкультурних комунікацій (І. Воробйова, Т. Грушевецька, А. Конопльова, В. Попков, О. Садохін, М. Чикалова); кроскультурна психологія (Б. Братусь, В. Гриценко, О. Киричук, Н. Маркова, В. Рошупкін); особистісно орієнтована педагогіка (Т. Гуменникова, С. Подмазін, І. Якиманська, С. Яценко); методика навчання іноземних мов в умовах закладів середньої та вищої освіти (О. Бирюк, О. Бігич, О. Волченко, Є. Гончарова, І. Закір'янова, Т. Колодько, О. Кміть, І. Лебедик, Т. Коноваленко, Л. Морська, О. Подзигун, М. Тадеєва, С. Хмельовська, В. Черниш) та ін. Водночас, незважаючи на різнопланові масштабні дослідження, жоден із названих підходів системно не вирішує проблеми розробки ефективних технологій формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у закладі вищої освіти.

Необхідність формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін викликана такими провідними *суперечностями*:

- між вимогами, що висувуються до компетентності майбутніх учителів іноземних мов на етапі інтеграції України до європейського освітнього простору, та якістю професійної підготовки педагогів у закладі вищої освіти у процесі вивчення фахових дисциплін;

- між усвідомленням у педагогічній науці значущості формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов та недостатньою кількістю наукових розробок у цій галузі;

- між особистісними потребами майбутніх учителів іноземних мов у вдосконаленні власної мовленнєвої компетентності та обмеженістю можливостей традиційної системи професійної підготовки у визначеному напрямі;

- між необхідністю включення мовленнєвого компонента в освітньо-кваліфікаційні характеристики фахівців педагогічного та філологічного профілю та слабкою ресурсною забезпеченістю цього процесу в системі професійної підготовки в університеті.

Актуальність проблеми та необхідність вирішення окремих суперечностей зумовили вибір теми дослідження: **“Формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін”**.

Зв’язок роботи з науковими планами, темами. Дослідження виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка “Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах європейської інтеграції” (Державний реєстраційний номер 0110U002110). Тему затверджено вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 23.01.2015 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології в Україні (протокол № 2 від 28.03.2017 р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити технологію формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

Мета дослідження визначила такі його **завдання**:

1. Проаналізувати сучасні методологічні підходи до вирішення проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

2. З'ясувати зміст і структуру мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

3. Обґрунтувати педагогічні умови формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

4. Розробити й експериментально перевірити технологію формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови та технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

Методи дослідження. Для вирішення завдань дослідження та перевірки результатів використано комплекс наукових **методів:**

теоретичні – аналіз, узагальнення, синтез, систематизація наукових даних для обґрунтування методологічної та теоретичної бази дослідження;

емпіричні – анкетування, тестування, бесіда, спостереження, інтерв'ювання, педагогічний експеримент з метою з'ясування рівня сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін;

математичної статистики – ранжування, факторний аналіз, багатомірний дисперсійний аналіз, параметричні та непараметричні методи порівняння експериментальних даних, що дозволили здійснити якісний та кількісний аналіз результатів експерименту;

графічні – для наочного ілюстрування, інтерпретації та порівняння результатів експериментальної роботи в графічних зображеннях і табличних формах;

метод експертного оцінювання для обґрунтування педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що

вперше визначено характер впливу системи педагогічних умов і технології на процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін; обґрунтовано авторський підхід до впровадження навчально-методичного забезпечення досліджуваного процесу в межах компетентнісного, діяльнісного, соціолінгвістичного підходів; розроблено структуру мовленнєвої

компетентності майбутніх учителів іноземних мов (мотиваційний, соціокультурний, діяльнісний, рефлексивний компоненти);

вдосконалено змістове наповнення процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов, уточнено сутність поняття “формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов” як розвитку сукупності мовленнєвих знань, умінь і навичок іншомовного спілкування майбутніх учителів іноземних мов з одночасним формуванням у них позитивної мотивації та самооцінки розвиненості означеної компетентності;

подальшого розвитку набула теорія і практика реалізації компетентнісного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Практичне значення дослідження визначається можливістю використання його результатів у системі професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов; упровадженням навчально-методичного забезпечення формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов в освітньому процесі вітчизняних закладів вищої освіти. Теоретично обґрунтовані й експериментально перевірені педагогічні умови та технологію формування мовленнєвої компетентності доцільно використовувати для підвищення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Результати дослідження можуть бути впроваджені в систему післядипломної педагогічної освіти.

Основні положення дослідження та розроблені науково-методичні матеріали **впроваджено** в навчальний процес: Київського університету імені Бориса Грінченка (довідка № 77-к від 28.04. 2017 р.), Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 521 від 06.06. 2017 р.), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 564 від 24.04. 2017 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/15 від 05.04. 2017 р.); Державного вищого навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” (довідка № 466 від 25.05. 2017 р.).

Апробація результатів дисертаційної роботи здійснювалася на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема, *міжнародних*: “Пріоритетні наукові напрями та найважливіші проблеми: від теорії до практики” (Одеса, 2017, заочна), “Развитие науки XXI” (Харків, 2017, заочна), “Теорія і практика актуальних досліджень” (Київ, 2017, заочна), “Педагогіка в системі гуманітарного знання” (Одеса, 2017, заочна), “Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації” (Переяслав-Хмельницький, 2017, заочна), “Перспективні шляхи розвитку наукової думки” (Київ, 2018, заочна),

“Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації” (Переяслав-Хмельницький, 2018, заочна), “Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації” (Переяслав-Хмельницький, 2018, заочна). Основні теоретичні положення, висновки та результати дослідження викладено у доповідях на засіданнях кафедри, вченої ради та науково-методологічних семінарах кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Київського університету імені Бориса Грінченка (2015-2017), кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка (2017).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дисертації опубліковано у 21 праці, з них – 13 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 2 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях, 8 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Структура роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел (317 позиції, з них 20 – іноземними мовами). Загальний обсяг роботи становить 282 сторінку, з них 183 сторінки основного тексту. У роботі вміщено 27 таблиць на 34 сторінках та 12 рисунків на 12 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, визначено мету, завдання, об’єкт, предмет, наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів наукового пошуку, подано відомості про їх апробацію та впровадження в освітнє середовище закладів вищої освіти.

У *першому розділі* – **“Теоретичні засади формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов”** – здійснено аналіз мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов як проблеми педагогічної теорії і практики; охарактеризовано категоріально-понятійну базу дослідження; охарактеризовано місце і роль фахових дисциплін.

На основі аналізу і систематизації філософських, педагогічних, психологічних джерел з’ясовано, що методологічну основу проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін складають три базові підходи: *компетентнісний* (мовленнєва компетентність розглядається як складова загальної професійної компетентності вчителя); *діяльнісний* (означена компетентність формується в навчальній та квазіпрофесійній діяльності); *соціолінгвістичний* (виокремлення специфіки іншомовної мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, місця й ролі фахових дисциплін у процесі її формування). Комплекс окремих наукових підходів дав змогу визначити оптимальну сукупність методів і методик дослідження, а

також спроектувати низку педагогічних умов, розробити технологію формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Обґрунтовано сукупність основних понять проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін: “компетентність”, “мовлення”, “мовленнєва компетентність”, “фахові дисципліни” та ін. На підставі аналізу наукової літератури сформульовано визначення *мовленнєвої компетентності* (у контексті її формування у майбутніх учителів іноземної мови) як сукупності знань іноземної мови, мовленнєвих умінь і навичок, використання іноземної мови в поєднанні зі стійкою мотивацією до оволодіння фаховими дисциплінами. Понятійний аналіз проблеми дослідження уможливив визначення поняття “*формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов*” як розвитку сукупності мовленнєвих знань, умінь і навичок іншомовного спілкування майбутніх учителів іноземних мов з одночасним формуванням у них позитивної мотивації та самооцінки розвиненості означеної компетентності на засадах компетентнісного, діяльнісного та соціолінгвістичного підходів.

Здійснено аналіз змісту фахових дисциплін, що сприяють формуванню мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов (“Сучасна лінгвістика”, “Практика усного та писемного мовлення”, “Інформаційні технології в іноземній мові”, “Практичний курс перекладу”, “Критичне й аналітичне читання”, “Практична фонетика”, “Практична граматики”, “Світова література” та ін.). Охарактеризовано вплив вивчення означених дисциплін на формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

У другому розділі – **“Структура мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, педагогічні умови та технологія формування”** – проаналізовано структуру мовленнєвої компетентності, визначено місце і роль фахових дисциплін у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов, спроектовано педагогічні умови формування мовленнєвої компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін.

До структури мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, виходячи з аналізу наукової літератури та на підставі власного науково-педагогічного досвіду, віднесено наступні *компоненти*: мотиваційний (реалізація позитивної мотивації щодо розвитку власних мовленнєвих когнітивних, діяльнісних та змістових навичок у процесі навчання); соціокультурний (відображення відповідного іншомовного соціокультурного тла та соціокультурного змісту мовленнєвої компетентності); діяльнісний (окреслення комплексу форм, методів та засобів формування досліджуваної

компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін); рефлексивний (встановлення зворотного зв'язку з метою оцінювання рівня розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов).

У межах дослідження *педагогічні умови* формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін розглядаються як сукупність цілеспрямованих, спеціально створених обставин досліджуваного процесу, спрямованих на підвищення рівня мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців із урахуванням об'єктивних закономірностей педагогічних процесів та суб'єктної структури освітнього простору.

За результатами експертного оцінювання спроектовано систему значущих педагогічних умов, що забезпечують ефективність формування досліджуваної компетентності, до яких віднесено: моніторинг індивідуальних недоліків в усному та письмовому мовленні та їх усунення; стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення; запровадження в систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань; створення сприятливого комунікативного середовища при вивченні фахових дисциплін. Охарактеризовано сутність кожної педагогічної умови та її зв'язок з компонентами авторської технології формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, яка характеризується комунікативно-орієнтованістю, цілеспрямованістю, системністю педагогічної діяльності щодо узгодження цілей, форм, змісту, методів і результатів навчання. Охарактеризовано її структуру, яка складається з цільового, організаційного, змістового, процесуального і результативного компонентів (рис. 1).

У *цільовому* компоненті технології визначено основну мету і завдання реалізації авторської технології. *Організаційний* – визначається розробкою педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін. Зазначено, що введення педагогічних умов в окремий компонент технології відображає діяльнісний підхід до її проектування й реалізації, що впливає на вибір форм організації процесу вивчення фахових дисциплін (моніторинг, кейс-стаді, діалогове навчання, навчальні й виробничі практики). У *змістовому* компоненті відображено зміст педагогічних перетворень, що забезпечується реалізацією педагогічних умов (діагностика якості вивчення фахових дисциплін майбутніми вчителями іноземної мов, забезпечення стійкості пізнавальних інтересів студентів через емоційне насичення змісту і методів навчання, створення й використання фахових комунікативних кейсів, демократизація та діалогізація навчальної взаємодії під час вивчення фахових дисциплін). *Процесуальний* компонент авторської технології уможливив реалізацію форм і методів

упровадження педагогічних умов і досягнення поставлених завдань. *Результативний* – засвідчує ефективність діагностики результатів вивчення фахових дисциплін щодо формування мовленнєвої компетентності, ураховуючи критерії, рівні та інструменти оцінювання.

У *третьому розділі* – **“Розробка та впровадження технології формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін”** – представлено програму та зміст експериментальної роботи, охарактеризовано систему послідовних пізнавальних дій щодо формулювання гіпотези, цілей і завдань експериментальної роботи; здійснено операціоналізацію змінних (обґрунтовано критерії, показники і рівні сформованості досліджуваного об’єкта); розроблено методичний інструментарій вимірювання стану об’єкта пізнання. Визначено, що критерії у педагогічному експерименті виступають засобами оцінювання авторських інновацій, якісними характеристиками очікуваного результату впровадження умов і технології.

З’ясовано, що найбільш поширеним прийомом побудови системи критеріїв експериментального дослідження є врахування структури досліджуваного явища (системний підхід). Окреслено необхідність реалізації дидактичного підходу до побудови системи критеріїв експериментального дослідження, коли компетентність майбутніх філологів оцінюється або з позиції оцінки рівня засвоєння окремих навчальних курсів (дисциплін, тем), або відповідно до ключових мовних компетенцій у різних видах мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання, говоріння). Інтеграція зазначених підходів дозволила розглядати мовленнєву компетентність комплексно: і як системне утворення мотиваційної, індивідуальної, діяльнісної, рефлексивної сфер особистості майбутніх учителів іноземних мов (відповідно виділений ціннісно-мотиваційний, організаційно-комунікативний, соціокультурний, рефлексивно-результативний критерії); і як практичний результат процесу вивчення фахових дисциплін (фахово-професійний критерій). Виокремлено еталонні рівні мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов – високий, середній, низький, описано методичний інструментарій дослідження.

На основі аналізу результатів констатувального етапу експерименту, спрямованого на визначення наявного стану сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін відповідно до спроектованих критеріїв, показників і рівнів, виявлено, що майже половина досліджуваних (47,98 % студентів експериментальної групи і 46,29 % учасників контрольної групи) має середній рівень мовленнєвої компетентності. Кожний четвертий учасник експерименту (25,25 % і 26,64 % –

Цільовий компонент			
<i>Мета</i>	Сформувати високий рівень мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови		
<i>Завдання</i>			
Розробити методичний інструментарій оцінювання рівня мовленнєвої компетентності	Розвивати мотивацію молоді до особистісного та фахового зростання	Запровадити у процес вивчення фахових дисциплін завдань із розвитку мовленнєвої компетентності	Створити діалогічну конструктивну взаємодію у процесі навчання
Організаційний компонент			
<i>Педагогічні умови</i>			
Моніторинг індивідуальних труднощів в усному та письмовому мовленні та їх усунення	Стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення	Уведення у систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань	Створення сприятливого комунікативного середовища при вивченні фахових дисциплін
Змістовий компонент			
<i>Зміст діяльності</i>			
Регулярна діагностика якості фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов	Забезпечення стійкості пізнавальних інтересів студентів через емоційне насичення змісту і методів навчання	Створення й використання фахових комунікативних кейсів	Демократизація й діалогізація навчальної взаємодії у процесі вивчення фахових дисциплін
Процесуальний компонент			
<i>Форми і методи діяльності</i>			
Тестування (пряме й проєктивне) Експертне оцінювання Самооцінка Обговорення Цілепокладання Планування	Створення ситуації успіху Методика побудови кар'єри Інтерактивні діалогічні методи вивчення фахових дисциплін	Кейс-навчання Комунікативні завдання Проблемні ситуації Педагогічні задачі Мозковий штурм Презентація Дискусія	Діалогічні методи навчання Психологічні вправи (айс-брейкери) Ділові та рольові ігри Імітації та імпровізації Інтернет-навчання
Результативний компонент			
<i>Критерії</i>	<i>Рівні</i>	<i>Інструменти</i>	
Ціннісно-мотиваційний Організаційно-комунікативний Соціально-культурний Рефлексивно-результативний Фахово-професійний	Високий Середній Низький	Анкета “Мотиви оволодіння мовленнєвою компетентністю” Методика виявлення комунікативних і організаторських здібностей Опитувальний листок Форверга на контактність Тест “Мовні бар'єри при спілкуванні” Методика діагностики комунікативної установки Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні Експертна оцінка викладачами фахових дисциплін усного й письмового мовлення Самооцінка рівня мовленнєвої компетентності	
<i>Очікуваний результат:</i> зростання рівня мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов			

Рис. 1. Технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов

відповідно для експериментальної і контрольної групи) характеризується низьким рівнем мовленнєвої компетентності.

Реалізація авторської технології зумовила розробку й використання фахових комунікативних кейсів, вправ для укріплення свідомої мотивації до вивчення фахових предметів (створення ситуації успіху, цілепокладання у вивченні іспанської мови, проектування студентами очікуваних результатів вивчення окремих тем і дисциплін). Важливим елементом такої групової роботи є використання айс-брейкерів (технік створення доброзичливої атмосфери та подолання труднощів у спілкуванні) – як-от, вправ: “Комплімент” (учасники по черзі говорять іншим компліменти, намагаючись зацентувати увагу на позитивних якостях мовленнєвих партнерів); “Вам повідомлення” (по колу передаються повідомлення “Я рада/ий тебе бачити”, “У тебе гарна посмішка” тощо); “Подарунок” (учасники дарують партнерам щось нематеріальне: “Я дарую тобі сонце, щастя”), комунікативні завдання, проблемні ситуації, мозковий штурм, презентація, дискусія тощо.

Значна увага приділялася забезпеченню діалогічності вивчення іноземної мови через використання кейс-методу та методичних комунікативних завдань. Сприятливий психологічний клімат при вивченні іноземних дисциплін характеризувався позитивним ставленням усіх суб’єктів комунікації до себе та до інших; наявністю стану рівноваги, спокою та захищеності як базових потреб ефективної навчальної діяльності; відкритістю до взаємодії й усвідомленням цінності освітніх комунікацій.

Проведений експеримент засвідчив позитивні зміни у показниках рівнів мовленнєвої компетентності в експериментальній групі (табл. 1).

Таблиця 1.

Діагностика рівня мовленнєвої компетентності студентів на констатувальному та формуальному етапах експерименту

№	Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
		Констатувальний етап		Формувальний етап		Констатувальний етап		Формувальний етап	
		к-сть осіб	у %	к-сть осіб	у %	к-сть осіб	у %	к-сть осіб	у %
1	Високий	53	26,77	73	36,87	62	27,07	65	28,38
2	Середній	95	47,98	102	51,52	106	46,29	109	47,60
3	Низький	50	25,25	23	11,61	61	26,64	55	24,02
<i>Всього</i>		<i>198</i>	<i>100</i>	<i>198</i>	<i>100</i>	<i>229</i>	<i>100</i>	<i>229</i>	<i>100</i>

З'ясовано, що після формувального етапу експерименту, який передбачав упровадження педагогічних умов і технології, у студентів експериментальної групи спостерігається позитивна тенденція до зміни рівня мовленнєвої компетентності: високий рівень зріс із 26,77 % до 36,87 %, середній – з 47,98 % до 51,52 %, низький зменшився з 25,25 % до 11,61 % респондентів.

У контрольній групі зберігається динаміка й тенденції розподілу студентів за рівнями мовленнєвої компетентності, виявлені на констатувальному етапі експерименту. Надійність одержаних результатів підтверджено методами математичної статистики із застосуванням критерію кутового перетворення Фішера ϕ^* .

Отже, одержані результати теоретичної та дослідно-експериментальної роботи щодо формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін дозволяють сформулювати такі **висновки**:

1. Обґрунтовано, що методологічну основу проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін складають три базові підходи: *компетентнісний* (мовленнєва компетентність майбутніх учителів іноземних мов має розвиватися як складова загальної професійної компетентності вчителя); *діяльнісний* (мовленнєва компетентність майбутніх учителів іноземних мов формується, передусім, у їх навчальній та квазіпрофесійній діяльності); *соціолінгвістичний* (для виокремлення специфіки іншомовної досліджуваної компетентності, а також місця і ролі фахових дисциплін у її формуванні).

З'ясовано сутність основних понять проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. На підставі аналізу наукової літератури сформульовано визначення мовленнєвої компетентності (у контексті її формування у майбутніх учителів іноземної мови) як сукупності знань іноземної мови, мовленнєвих умінь та навичок її використання в поєднанні з відповідною мотивацією. *Формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов* у межах дослідження тлумачиться як розвиток сукупності мовленнєвих знань, умінь і навичок іншомовного спілкування з одночасним розвитком позитивної мотивації та самооцінки розвиненості означеної компетентності на засадах компетентнісного, діяльнісного та соціолінгвістичного підходів.

2. Охарактеризовано зміст і структуру мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, до якої включено такі компоненти: *мотиваційний* (реалізація позитивної мотивації на розвиток власних мовленнєвих когнітивних, діяльнісних та змістових навичок); *соціокультурний* (відображення відповідного іншомовного соціокультурного тла та

соціокультурного змісту під час вивчення фахових дисциплін); *діяльнісний* (окреслення комплексу форм, методів та засобів формування досліджуваної компетентності), *рефлексивний* (своєчасне встановлення зворотного зв'язку з метою оцінювання рівня розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов).

Здійснено аналіз змісту фахових дисциплін, засвоєння яких сприяє формуванню мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов (сучасну лінгвістику, практику усного та писемного мовлення, інформаційні технології в іноземній мові, практичний курс перекладу, критичне й аналітичне читання, практичну фонетику, практичну граматику, світову літературу та ін.). Їх змістовий аналіз уможливив визначення впливу на формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

3. У дисертації методом експертного оцінювання обґрунтовано педагогічні умови формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

З'ясовано, що зазначені педагогічні умови – це сукупність цілеспрямованих, спеціально створених обставин досліджуваного процесу вивчення фахових дисциплін, спрямованих на зростання рівня мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов з урахуванням об'єктивних закономірностей педагогічних процесів та суб'єктивних особливостей учасників освітнього простору. Охарактеризовано шляхи проектування системи педагогічних умов з організації освітніх процесів, що передбачає експертне оцінювання з розрахунком коефіцієнта значущості умови.

Відповідно до результатів експертного опитування науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, до педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін віднесено: моніторинг індивідуальних труднощів в усному та письмовому мовленні та їх усунення; стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення; запровадження в систему навчальних і виробничих практик студентів комунікативних завдань; створення сприятливого комунікативного середовища.

Охарактеризовано зміст кожної умови та її зв'язок з компонентами технології формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

4. У дисертації представлено науково-методичне обґрунтування технології формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін, що характеризується комунікативною орієнтованістю, цілеспрямованістю, системністю педагогічної

діяльності щодо узгодження цілей, змісту, форм, методів і результатів навчання. Доведено, що здійснене експериментальне дослідження характеризує вплив системи педагогічних умов і технології на процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін.

Розроблену технологію охарактеризовано як сукупність цільового (окреслює основну мету й завдання реалізації технології відповідно до теорії цілепокладання), організаційного (характеризує систему педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови у процесі вивчення фахових дисциплін) як базового для вибору форм і методів педагогічної діяльності, змістового (відображає зміст педагогічних перетворень щодо реалізації педагогічних умов), процесуального (систематизує форми та методи реалізації педагогічних умов і досягнення поставлених завдань), результативного (визначає методикку діагностики результатів вивчення фахових дисциплін щодо формування мовленнєвої компетентності, критерії, рівні та інструменти оцінювання) компонентів.

Доведено ефективність авторської технології, реалізація якої засвідчує позитивну динаміку формування досліджуваної компетентності в експериментальних групах.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Перспективами подальших досліджень можуть бути: визначення ролі психолого-педагогічних дисциплін у формуванні мовленнєвої компетентності майбутніх педагогів; дослідження та компаративний аналіз досвіду формування іншомовної мовленнєвої компетентності студентів зарубіжних закладів вищої освіти; розробка науково-методичного забезпечення процесу формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземної мови під час вивчення фахових дисциплін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Bosa V.P., 2001. Las expresiones negativas en la lengua española contemporánea. *Проблеми семантики слова, речення та тексту: зб. наук. статей*. Вип. 7, с. 36-39.
2. Боса, В.П., 2017. Критерії та показники рівня мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Восточный Европейский научный журнал: международный польський научный журнал* Польща,

№ 7 (23), с. 55-60.

3. Боса В.П., 2014. Невербальні засоби комунікації в мові та в мовленні на позначення депресивного стану. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету серія: філологія: зб. наук. праць*. Вип. 8, т. 1, с. 62-65.

4. Боса, В.П., 2017. Організація експериментального дослідження рівня мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Молодий вчений: науковий журнал*. № 9, с. 307-310.

5. Боса, В.П., 2017. Обґрунтування педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *Педагогічні науки*. Херсонський державний університет. Вип. LXXIX, т. 1, с. 117-120.

6. Боса, В.П., 2017. Зміст педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. № 8 (313), ч. 1, с. 49-58.

7. Боса, В.П., 2017. Мовленнєва компетентність майбутніх учителів іноземних мов: методологія проблеми. *Восточный Европейский научный журнал: міжнародний польський науковий журнал*. Польща, 11 (27), ч. 3, с. 8-13.

8. Боса, В.П., 2014. Роль колоративів у репрезентації депресивного стану героїв (на матеріалі іспанської повоєнної прози). *Молодий вчений: науковий журнал*. Вип. 7 (10), ч. 1. с. 120-122.

9. Боса, В.П., 2017. Категоріально-понятійний аналіз проблеми дослідження мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.). *Молодий вчений: науковий журнал*. Вип. 8 (313), с. 352-358.

10. Боса, В.П., 2017. Авторська технологія формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та Психологія*. Вип. 27, с. 124-132.

11. Боса, В.П., 2017. Місце і роль фахових дисциплін у процесі формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 1 (92). Ви-тво: ЖДУ ім. І. Франка. с. 48-53.

12. Юрченко, В.П., 2008. Понятійно-категоріальна сутність емоцій (емоційна лексика, лексичне значення) *Збірник наукових праць Київського національного лінгвістичного університету*. Вип. 20, с. 250–256.

13. Боса, В.П., 2018. Авторське дослідження рефлексивно-

результативного критерію мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *Зб. наук. праць "Альманах науки"*. Вип. № 2 (11), с. 17-19.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

14. Боса, В.П., Формування педагогічних умов мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. Міжнародна науково-практична конференція В: *Пріоритетні наукові напрями та найважливіші проблеми: від теорії до практики*": тези доп. Міжнародна наук-практ. конф. Інститут інноваційної освіти, Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Одеса: ГО Інститут інноваційної освіти (м. Одеса 28-29 липня 2017 р.), с. 3-6.

15. Боса, В.П., Соціокультурний критерій сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *"Развитие науки XXI"* Ч. 2, тези доп. XXVI Міжнародна наук-практ. конф. Харків: зб. статей (рівень стандарту, академічний рівень): Науково-інформаційний центр "Знание", (м. Харків 15 серпня 2017 р.), с. 25-28.

16. Боса, В.П., Фахово-професійний критерій мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *"Теорія і практика актуальний досліджень"*, тези доп Міжнародна наук-практ. конф. м. Київ. Інститут інноваційної освіти; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ: ГО Інститут інноваційної освіти, (25-26 серпня 2017 р.), с. 8-11

17. Боса, В.П., Розробка технології формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін: цільовий компонент. *"Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації"*, тези доп. XXVII Міжнародна наук-практ. інтернет-конф., зб. наук. праць. (м. Переяслав-Хмельницький 30 серпня 2017 р.). Вип. 27, с. 78-80.

18. Боса, В.П., Стимулювання інтересу молоді до вдосконалення власного мовлення в умовах формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *"Педагогіка в системі гуманітарного знання"*, тези доп. III Міжнародна наук-практ. конф. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", (м. Одеса, 08-09 вересня 2017 р.), с. 32-35.

19. Боса, В.П., Педагогічні умови формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін: сприятливе комунікативне середовище. *"Перспективні шляхи розвитку наукової думки"*, тези доп. Міжнародна науково-практ. конф. Київ: МЦНД, (м. Київ, 27-28 січня 2018 р.), с. 34-35.

20. Боса, В.П., Класифікація експертного оцінювання педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *“Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації”*, тези доп. XXXII Міжнародна наук-прак. тінтернет-конф., зб. наук. праць. (м. Переяслав-Хм., 31 січня 2018 р.). Вип. 32, с. 271-274.

21. Боса, В.П., Авторська методика для виявлення комунікативних та організаторських здібностей майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін. *“Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації”*, тези доп. XXXII Міжнар. наук-практ. інтернет-конф., зб. наук. праць. (м. Переяслав-Хм., 28 лютого 2018 р.). Вип. 33, с. 190-193.

АНОТАЦІЯ

Боса В.П. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов в процесі вивчення фахових дисциплін. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, 2018.

Дисертацію присвячено проблемі формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі вивчення фахових дисциплін.

У роботі проаналізовано методологію досліджуваної проблеми в контексті компетентнісного, діяльнісного та соціолінгвістичного підходів, що зумовило використання методів і методик дослідження, а також проектування педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Обґрунтовано перелік основних понять проблеми досліджуваної компетентності у процесі вивчення фахових дисциплін; здійснено аналіз змісту фахових дисциплін, вивчення яких сприяє формуванню досліджуваної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. З’ясовано її структуру і зміст.

Обґрунтовано авторську технологію формування досліджуваної компетентності на засадах узгодження цілей, змісту, форм, методів і результатів навчання. Експериментально перевірено вплив педагогічних умов і технології на процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх учителів іноземних мов, доведено їх ефективність.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, фахові дисципліни, педагогічні умови, майбутні вчителі іноземних мов.

АННОТАЦИЯ

Боса В.П. Формирование речевой компетентности будущих учителей иностранных языков в процессе изучения специальных дисциплин. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Житомирский государственный университет имени Ивана Франко, Житомир, 2018.

Диссертация посвящена проблеме формирования речевой компетентности будущих учителей иностранных языков в процессе изучения специальных дисциплин.

В работе проанализирована методология исследуемой проблемы в контексте компетентностного, деятельностного и социолингвистического подходов, обусловивших использование методов и методик исследования, а также проектирование педагогических условий формирования речевой компетентности будущих учителей иностранных языков. Проанализированы базовые понятия проблемы исследования; охарактеризовано содержание специальных дисциплин, способствующих формированию исследуемой компетентности будущих учителей иностранных языков. Выявлена структура и содержание речевой компетентности будущих учителей иностранных языков.

Обоснована авторская технология формирования исследуемой компетентности на основании согласования целей, форм, содержания, методов и результатов обучения. Проведенный педагогический анализ свидетельствует об эффективности представленных педагогических условий и технологии формирования речевой компетентности будущих учителей иностранных языков.

Ключевые слова: речевая компетентность, специальные дисциплины, педагогические условия, будущие учителя иностранных языков.

ABSTRACT

Bosa V.P. Formation of linguistic competence in future foreign language teachers during their specialty courses. – The manuscript.

Dissertation for the degree of the candidate of pedagogical sciences (Doctor of Philosophy), speciality 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, 2018.

The thesis focuses on the research and investigation, an issue of linguistic competence in future second language teachers formed during specialty courses was determined to consist of three basic approaches – *competent* (since future foreign language teachers' linguistic competence should be developed as a component of basic teacher's professional competence), *practical* (future second language teachers'

linguistic competence is particularly formed within their educative and quasiprofessional activity) and *sociolinguistic* (since it allows to determine the specificity of foreign language linguistic competence of future teachers and the place and role of specialty courses during competence formation). All together these scientific approaches allow to develop an optimal system of research methods and techniques, to create certain pedagogic conditions for formation of future second language teachers' linguistic competence and to develop methods for its creation to conduct an effective experimental work.

The key concepts of formation of future second language teachers' linguistic competence during specialty courses were listed. They include concepts "competence", "speech", "linguistic competence", "specialty courses" and some related terms. Having analyzed scientific literature on the above mentioned concepts, we offered the definition of linguistic competence (within the context of its formation in future second language teachers) as foreign language knowledge, oral skills and usage of second languages with the stable motivation for learning and teaching methods of foreign languages at secondary schools.

The concept analysis of the research issue helps define the concept "*formation of linguistic competence of future foreign languages teachers*" as the development of oral skills, knowledge, abilities and practice of foreign language communication of future second languages teachers, with formation of their positive motivation and self-evaluation of the specified competence, based on the competent, practical, and social and linguistic approaches.

The structure and content of linguistic competence for future foreign language teachers have been defined. Basing on the scientific literature analysis and own scientific-pedagogic experience, we expanded this structure with the following components: *motivational, social and cultural, practical and reflexive*.

The basic specialty courses forming linguistic competence in future foreign language teachers have been analyzed; the following disciplines have been listed: modern linguistics, practice in oral and written language and some other disciplines. The thesis contains expert evaluation of pedagogical conditions of formation of the future second languages teachers' linguistic competence while studying specialty courses.

The thesis contains expert evaluation of pedagogical conditions of formation of the future second languages teachers' linguistic competence while studying specialty courses.

Ways of planning the system of pedagogical conditions on educational process organization are described herein and an expert evaluation with the significance factor calculation is selected.

In accordance with the results of the academic staff survey, the following factors have been included into the list of pedagogical conditions of linguistic competence formation in future second languages teachers while studying specialty courses: monitoring of personal difficulties in oral and written language and their overcoming; stimulation of interest in young people to improve their own speaking activity; introduction of communicative tasks into the system of educational and production practices for students; creation of good communicative environment during specialty courses.

The thesis presents the research and methodological justification of the technology for linguistic competence formation in future second language teachers during specialty courses, that is characterized by communicative directions, purposefulness, system-based pedagogical activity in relation to harmonization of goals, forms, contents, methods and results of studying. A pedagogical experiment was conducted in relation to the nature of influence of the pedagogical conditions system and the technology for linguistic competence formation in future second language teachers during specialty courses.

A structure of the technology for linguistic competence formation in future foreign language teachers while studying specialty courses is believed to be the system of goal-oriented, organizational, substantive, methodological and effective components

The dynamics and tendencies in the control group are tended to distribution of students by their linguistic competence levels, revealed at the ascertaining stage of the experiment.

The following issues seem to be perspective for further researches: the role of psychological and pedagogical disciplines in future teachers' linguistic competence formation; research and comparative analysis of the experience in foreign language linguistic competence formation in students of foreign higher educational institutions; development of the methodological support for the linguistic competence formation in future foreign language teachers while studying specialty courses.

Key words: linguistic competence, professional disciplines, pedagogical conditions, the future foreign language teachers.